

PHÁT HUY KHẢ NĂNG SÁNG TẠO CỦA CÁN BỘ NỮ TRONG NGHIÊN CỨU KHOA HỌC

*Ông Nguyễn Quân, Ủy viên BCH TW Đảng
Bộ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ*

Kính thưa các vị đại biểu!

Kính thưa Đoàn Chủ tịch Đại hội!

I. Công tác phối hợp với Hội LHPN Việt Nam trong việc thực hiện mục tiêu quốc gia về Bình đẳng giới,

Khoa học và Công nghệ là một trong tám lĩnh vực chính của mục tiêu quốc gia về bình đẳng giới. Với vai trò là cơ quan quản lý nhà nước về hoạt động khoa học và công nghệ (KH&CN), trong các hoạt động theo chức năng, nhiệm vụ được Chính phủ quy định, Bộ Khoa học và Công nghệ luôn chú trọng đến việc thực hiện tốt mục tiêu quốc gia về bình đẳng giới tại Điều 4 và các quy định về bình đẳng trong hoạt động khoa học và công nghệ tại Điều 15 (nam, nữ bình đẳng trong việc tiếp cận, ứng dụng khoa học và công nghệ và tiếp cận các khoá đào tạo về khoa học và công nghệ, phổ biến kết quả nghiên cứu khoa học, công nghệ và phát minh, sáng chế) của Luật Bình đẳng giới. Cụ thể như sau:

1. Xác định và quán triệt tinh thần bảo đảm bình đẳng giới trong việc xây dựng và ban hành các văn bản quy phạm pháp luật về quản lý KH&CN.

Trong thực tiễn, các nhà khoa học nữ và nam đều được bình đẳng tham gia vào công tác tư vấn xác định, xét duyệt, tuyển chọn và đánh giá nghiệm thu các nhiệm vụ KH&CN, và có quyền được đăng ký để tham gia các nhiệm vụ KH&CN với cơ hội trúng tuyển như nhau. Khi tham gia vào hoạt động khoa học và công nghệ, các nhà khoa học nữ cũng được tạo mọi điều kiện thuận lợi để có thể phát huy được khả năng sáng tạo, chủ động trong nghiên cứu; được bình đẳng trong việc xét, tặng thưởng cho công trình khoa học và công nghệ xuất sắc. Các nhà khoa học nữ cũng như nam, nếu có các thành tích khoa học thì đều có quyền nộp đơn đề nghị nhà nước trao tặng các giải thưởng Nhà nước và giải thưởng Hồ Chí Minh về KH&CN (là những giải thưởng cao quý nhất đối với cá nhân có thành tích trong hoạt động KH&CN). Vị thế và ảnh hưởng của các cán bộ khoa học nữ đối với sự phát triển khoa học nước nhà có bước tiến triển rõ rệt. Các nhà khoa học nữ đã thực sự được làm việc trong một môi trường thuận lợi, bình đẳng, trong một không khí thi đua và khuyến khích các cá nhân, tập thể làm việc trên tinh thần trách nhiệm giới.

2. Lồng ghép vấn đề bình đẳng giới trong xây dựng và tổ chức thực hiện các chương trình, kế hoạch hoạt động của ngành; Tổ chức nghiên cứu khoa học, ứng dụng tiến bộ khoa học về bình đẳng giới trong ngành, lĩnh vực phụ trách.

Trong các kế hoạch năm năm và hàng năm, vấn đề phát triển văn hóa, xây dựng con người và nguồn nhân lực, trong đó có vấn đề về giới luôn được Bộ Khoa học và Công nghệ tham mưu cho Chính phủ để đưa vào danh mục chương trình trọng điểm quốc gia. Những kết quả nghiên cứu về xây dựng con người,

nguồn nhân lực và giới được nhiều ngành và địa phương vận dụng để xây dựng chiến lược đào tạo, phát triển nguồn nhân lực và các chính sách an sinh xã hội khác (như giải pháp khắc phục phân hoá xã hội và thực hiện xoá đói giảm nghèo, thực hiện bình đẳng giới).

3. Góp phần đào tạo và phát triển nguồn nhân lực nữ trong lĩnh vực KHCN.

Việc tổ chức thực hiện các đề tài nghiên cứu từ cấp cơ sở đến cấp nhà nước đã tập hợp được nhiều cán bộ khoa học nữ tham gia. Thông qua đó trình độ của các nhà khoa học nữ được nâng cao và qua đó họ có cơ hội thể hiện năng lực và khả năng của mình.

Rất nhiều các đề tài khoa học cấp cơ sở, cấp bộ, cấp nhà nước thông qua hoạt động nghiên cứu đã góp phần đào tạo cho các nhà khoa học nữ bảo vệ thành công luận văn thạc sĩ, tiến sĩ. Điều này cũng giúp các nhà khoa học nữ cũng được bình đẳng trong việc tiếp cận các khoá đào tạo về KHCN.

Thông qua việc tự đào tạo và bồi dưỡng ở trong nước và cử đi đào tạo ở những nước có trình độ KHCN tiên tiến, thông qua sự huy động và tạo điều kiện thực hiện các đề tài nghiên cứu khoa học, trình độ của cán bộ khoa học nữ ở các cơ sở nghiên cứu, các trường đại học được nâng lên. Cũng nhờ đó mà năng lực kiến thức và năng lực hoạt động thực tế của đội ngũ cán bộ khoa học nữ đã được nâng cao. Các cán bộ khoa học nữ trẻ xuất hiện ngày càng nhiều, được trang bị đầy đủ hơn về kiến thức và kỹ năng làm việc.

4. Trong hoạt động hợp tác quốc tế, các nhà khoa học nữ được tạo các điều kiện thuận lợi như nam giới trong hỗ trợ về kinh phí để tham dự nhiều hội nghị khoa học quốc tế, rất nhiều nhà khoa học nữ có báo cáo khoa học được trình bày tại các hội nghị khoa học quốc tế.

Những hợp tác này đã giúp cho các nhà khoa học nữ Việt Nam có nhiều điều kiện tiếp nhận và giao lưu với các nền khoa học tiên tiến của thế giới, tạo thuận lợi cho khả năng hội nhập quốc tế của khoa học Việt Nam với các nước. Hoạt động này cũng góp phần nâng cao chất lượng đào tạo cho các nhà khoa học nữ đồng thời rút ngắn khoảng cách về trình độ khoa học giữa họ đối với các nhà khoa học nữ thế giới.

Hội Liên hiệp Phụ nữ Việt Nam là một đầu mối hoạt động khoa học và công nghệ. Xét từ góc độ này Bộ cũng đã phối hợp với Hội để tổ chức thực hiện một số hoạt động nghiên cứu như Hội thảo khoa học: "Phụ nữ Việt Nam với kinh tế tri thức", tổ chức các buổi tọa đàm liên quan tới kiến nghị tuổi nghỉ hưu của cán bộ khoa học nữ.

Hàng năm, Bộ Khoa học và Công nghệ cấp kinh phí sự nghiệp khoa học cho Hội để thực hiện các nghiên cứu về phụ nữ: phụ nữ - gia đình, phụ nữ - tôn giáo, phụ nữ - trẻ em và các vấn đề về bình đẳng giới. Kết quả nghiên cứu góp phần giúp Hội có thêm luận cứ khoa học đề xuất xây dựng các chính sách phát triển phụ nữ, gia đình và trẻ em.

Năm 2010, Bộ Khoa học và Công nghệ đã phối hợp với Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam để tổ chức Hội thảo toàn quốc về Nữ trí thức Việt Nam lần thứ

nhất. Đây là một hoạt động quan trọng thể hiện sự quan tâm của Nhà nước đối với đội ngũ nữ trí thức, là diễn đàn để các nữ trí thức trao đổi, bày tỏ nguyện vọng để được công hiến và đóng góp nhiều hơn cho sự phát triển của đất nước.

Năm 2011, Bộ Khoa học và Công nghệ giao cho Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam tổ chức thực hiện đề tài Khoa học cấp Nhà nước : "Cơ sở lý luận và thực tiễn cho việc xây dựng chính sách phát triển nguồn nhân lực nữ trong giai đoạn 2011 -2020". Mục tiêu của đề tài này là nghiên cứu đề xuất giải pháp phát triển nguồn nhân lực nữ giai đoạn 2011 - 2020 và tham mưu cho Chính phủ xây dựng chính sách phát triển nguồn nhân lực nữ chất lượng cao trong giai đoạn 2011 - 2020.

Để khuyến khích các nhà khoa học nữ cũng như nam tham gia hoạt động khoa học và công nghệ, Bộ đã có quy định, hàng năm cơ quan quản lý Nhà nước về khoa học và công nghệ, tổ chức khoa học và công nghệ xét, tặng thưởng cho công trình khoa học và công nghệ xuất sắc; thưởng và có chế độ ưu đãi đặc biệt về điều kiện làm việc và sinh hoạt cho các nhà KHCN có nhiều tài năng và cống hiến trong hoạt động khoa học và công nghệ. Các nhà khoa học nữ cũng như nam, nếu có các thành tích khoa học thì đều có quyền nộp đơn đề nghị nhà nước trao tặng các giải thưởng, giải thưởng nhà nước và giải thưởng Hồ Chí Minh, là những giải thưởng cao quý nhất đối với cá nhân có thành tích trong hoạt động KHCN.

Đặc biệt, đối với các nhà khoa học nữ hoạt động trong lĩnh vực khoa học tự nhiên, kể từ năm 1985, Bộ KH&CN đã phối hợp cùng với Quỹ Giải thưởng Kovalevskaia để lựa chọn các nhà khoa học nữ hay tập thể khoa học nữ tiêu biểu trong năm để trao giải. Giải thưởng có tính thường niên này đã góp phần động viên, khích lệ phụ nữ Việt Nam tham gia nghiên cứu và ứng dụng khoa học vào thực tiễn, góp phần thúc đẩy sự tiến bộ toàn diện của phụ nữ Việt Nam. Giải thưởng này cũng làm thay đổi sâu sắc những quan niệm về bình đẳng giới, đồng thời khẳng định và nâng cao vị thế của nữ trí thức Việt Nam trong giới khoa học thế giới nói chung và giới khoa học trong nước nói riêng.

Ngoài ra trong thời gian gần đây Bộ KH&CN cũng đã giới thiệu đồng chí Vũ Thị Thúy Hà (nguyên Phó Vụ trưởng Vụ Tổ chức cán bộ của Bộ, nay là Vụ trưởng Vụ Tổ chức cán bộ của Tổng cục Tiêu chuẩn Đo lường Chất lượng) tham gia Ban chấp hành Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam khóa X. Bộ đã tiếp tục giới thiệu nhân sự để tham gia Ban chấp hành Trung ương Hội khóa XI sắp tới.

Có thể nói, trong phạm vi chức năng nhiệm vụ được Chính phủ quy định, Bộ KH&CN đã thực hiện sự phối hợp chặt chẽ với Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam thông qua các hoạt động cụ thể và thiết thực góp phần giúp Hội thực hiện tốt vai trò tham mưu cho Đảng và Nhà nước để xây dựng chủ trương, chính sách cán bộ nữ.

II. Công tác phụ nữ, cán bộ nữ của Bộ Khoa học và Công nghệ.

Xác định tầm quan trọng của công tác cán bộ nữ thời kỳ CNH-HĐH, công tác cán bộ nữ và bình đẳng giới được Ban cán sự đảng và Lãnh đạo Bộ Khoa

học và Công nghệ quan tâm chỉ đạo thực hiện nghiêm túc và đảm bảo đúng chủ trương của Đảng, chính sách của Nhà nước.

Dưới sự chỉ đạo của Lãnh đạo Bộ, công đoàn Bộ đã phối hợp với Ban Nữ công tổ chức một số hoạt động thu hút sự tham gia của đông đảo cán bộ nữ như: cuộc thi "nữ công chức với văn hóa công sở", phong trào "Giỏi việc nước, đảm việc nhà", tham gia ủng hộ "Ngày vì người nghèo", hỗ trợ nhân dân vùng bị thiên tai, lũ lụt... Các hoạt động này không chỉ khẳng định sự quan tâm của Bộ đối với công tác phụ nữ mà còn tạo điều kiện để cán bộ nữ trong Bộ có điều kiện giao lưu, học hỏi cũng như thể hiện vị trí của phái nữ đối với xã hội. Bên cạnh đó, công tác tạo nguồn, đào tạo cán bộ nữ được các cấp ủy quan tâm chỉ đạo bảo đảm thực hiện công khai, dân chủ, khách quan... Tỷ lệ cán bộ nữ tham gia cấp ủy tăng hơn so với trước. Nhiều cán bộ nữ sau khi bổ trí các chức danh lãnh đạo, quản lý đã thể hiện tốt vai trò, trách nhiệm, năng động trong quản lý, điều hành, đáp ứng tốt yêu cầu, tiêu chuẩn cán bộ lãnh đạo, quản lý thời kỳ mới. Cụ thể tỷ lệ nữ tham gia quản lý, lãnh đạo cấp Vụ trưởng và tương đương năm 2008 chưa có nữ, đến nay đã có 6 nữ, cấp Phó vụ trưởng và tương đương năm 2008 có 7 nữ đến nay đã có 28 nữ trên tổng số gần 150 cán bộ cấp Vụ, trong đó đa số ở độ tuổi dưới 50. Điều này không chỉ thể hiện sự quan tâm của Ban cán sự Đảng và Lãnh đạo Bộ đối với việc phát triển công tác cán bộ nữ mà còn khẳng định việc thực hiện bình đẳng giới đã được Bộ KH&CN thực hiện có kết quả cụ thể.

Bộ cũng đã chú trọng tăng cường tỷ lệ cán bộ nữ tham gia các khóa đào tạo kiến thức quản lý hành chính nhà nước, nghiệp vụ quản lý KH&CN, mở các khóa đào tạo riêng cho cán bộ nữ để nâng cao trình độ tin học và ngoại ngữ. Bộ luôn tạo điều kiện, ưu tiên cho cán bộ nữ có nguyện vọng và có đủ điều kiện đi đào tạo sau đại học trong và ngoài nước. Phụ nữ của Bộ đã có nhiều đóng góp thiết thực và có hiệu quả cho hoạt động của Bộ, trong các lĩnh vực quản lý khoa học, sự nghiệp khoa học. Nhìn chung, các vị trí và công việc do cán bộ nữ đảm nhiệm đều đạt kết quả tốt.

Cán bộ nữ của Bộ được tạo điều kiện tham gia vào các tổ chức, đoàn thể như: Hội đồng Khoa học công nghệ, Hội đồng Thi đua khen thưởng, Hội đồng I-ương; tham gia hoạt động thâm định nội dung, kinh phí của các đề tài, dự án. Cuối tháng 5/2011 Bộ vinh dự có đồng chí Lê Thị Khánh Vân, Phó Cục trưởng Cục Thông tin Khoa học và Công nghệ quốc gia, tham dự Hội nghị Quốc tế các nhà lãnh đạo nữ về "khoa học, công nghệ và đổi mới giáo dục và đào tạo cho phụ nữ" tại thành phố Haifa, Israel. Đây là Hội nghị đầu tiên dành cho các nhà lãnh đạo nữ về khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo được tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa của Liên hợp quốc (UNESCO) và Cục Hợp tác nước ngoài thuộc Bộ Ngoại giao Israel phối hợp tổ chức. Hội nghị nhằm mục đích tìm kiếm phương thức cải thiện sự tham gia của phụ nữ trong lĩnh vực khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo với sự nhân mạnh thúc đẩy bình đẳng giới, trao quyền cho phụ nữ thông qua giáo dục và đào tạo.

Dù còn có những hạn chế (các hoạt động dành riêng cho cán bộ nữ chưa được tổ chức thường xuyên) nhưng nhìn chung Bộ KH&CN đã dành sự quan tâm cho đội ngũ cán bộ nữ thông qua các hoạt động thực tế. Điều đó đảm bảo thực

hiện chủ trương của Đảng và Nhà nước đối với công tác cán bộ nữ cũng như hướng đến thực hiện mục tiêu quốc gia về bình đẳng giới.

Trong thời gian sắp tới, Bộ KH&CN sẽ tiếp tục quan tâm và có nhiều hoạt động thiết thực hơn đối với đội ngũ cán bộ nữ của Bộ cũng như toàn ngành. Đặc biệt hy vọng mối quan hệ phối hợp giữa Bộ với Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam ngày càng chặt chẽ và có hiệu quả hơn vì mục tiêu chung của quốc gia về bình đẳng giới và vì sự tiến bộ của phụ nữ nói chung cũng như tạo điều kiện để cán bộ khoa học nữ ngày càng đóng góp nhiều hơn cho sự phát triển của đất nước.